

## Zpráva o šetření

### ve věci sociálně-právní ochrany nezletilé N. H.

---

Dne 6. ledna 2015 se na mě obrátil Mgr. J. H., Ph.D., bytem XXXXX (dále jen „stěžovatel“ nebo „otec“), se stížností na Úřad městské části Brno-Nový Lískovec jako orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“). Stěžovatel namítal nečinnost a podjatost pracovník OSPOD, zejména sociální pracovníce Jaroslavy Polákové, související zejména s umístěním jeho dcery N. H. (nar. 2003) do zařízení A XXXXX.<sup>1</sup>

V průběhu šetření se na mě obrátili také Ing. M. H., bytem XXXXX, matka N. (dále jen „matka“), a manželé M. a O. P., bytem XXXXX, prarodiče N. ze strany matky (dále jen „prarodiče“). Námitky těchto stěžovatelů směřovaly zejména proti činnosti zařízení A.

#### A - Předmět šetření

V návaznosti na podání stěžovatele jsem se rozhodla zahájit šetření, které jsem zaměřila na činnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí a námitky stěžovatele rozpracované v dalším textu. Šetření jsem vymezila časově, a to od umístění N. do zařízení po současnost s podrobnějším zaměřením na období před soudním omezením styku nezletilé s matkou.

S ohledem na vymezení působnosti veřejného ochránce práv<sup>2</sup> nejsem oprávněna hodnotit bez provedené systematické návštěvy činnost zařízení A. V rámci zprávy si však dovoluji upozornit na některá úskalí spojená s činností zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Své závěry opírám o spisovou dokumentaci OSPOD, dokumenty předložené stěžovatelem, zjištění získaná v rámci místních šetření uskutečněných na OSPOD a v zařízení A a z další komunikace s jejich pracovníky.

#### B - Skutková zjištění

N. byla po rozvodu manželství rodičů v jejich střídané péči realizované v týdenních cyklech.<sup>3</sup>

Dne 18. září 2014 OSPOD telefonicky kontaktovala psychologka nemocnice X, pracoviště dětské medicíny (dále také „nemocnice“). Uvedla, že N. během

---

<sup>1</sup> Jde o zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (viz ustanovení § 42 a násl. zákona č. 349/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).

<sup>2</sup> Viz ustanovení § 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>3</sup> Soudní úprava platí od roku 2007.

hospitalizace v nemocnici<sup>4</sup> zaslala dopis primáři dětského oddělení, ve kterém jej žádala, aby nebyla z nemocnice propuštěna v týdnu, kdy má být u otce. Následoval psychologický pohovor; N. v nemocnici uvedla, že ji otec sexuálně zneužívá. S ohledem na vyhrocenou rodinnou situaci psycholožka doporučila umístění nezletilé do neutrálního prostředí (zařízení A), kde předjedнала pobyt.<sup>5</sup> Nemocnice podezření ze sexuálního zneužívání oznámila také na policii. Dne 22. září 2014 podal OSPOD k soudu návrh na vydání předběžného opatření, kterým soud N. umístil do zařízení.

V návaznosti na vydané předběžné opatření a přijetí N. do zařízení A, zaslal OSPOD do zařízení žádost s následujícím textem:<sup>6</sup> „Vzhledem k důvodu, pro který byla nezletilá do tohoto zařízení umístěna, doporučujeme, aby styk s rodiči probíhal za přítomnosti psychologa, případně jiného, Vámi určeného zaměstnance, a to dle rozpisu návštěv v krizovém centru.“ V návaznosti na tento dopis informovala vedoucí zařízení OSPOD, že na základě jejich doporučení stanovuje rozpis návštěv rodičů s N., a to v termínech 26. září až 1. října 2014. Doplnila, že kontakty budou probíhat v čekárně zařízení A, bude jim přítomen pracovník zařízení a délka kontaktů bude o víkendu maximálně patnáct minut a ve všední den třicet minut. Toto omezení vedoucí zařízení A zdůvodňovala počtem pracovníků ve službě a možnostmi zařízení.<sup>7</sup> S rozpisem návštěv seznámila oba rodiče. Obdobný postup se opakoval také na základě doporučení OSPOD ze dne 2. října 2014.<sup>8</sup>

Ze spisové dokumentace OSPOD je dále patrné, že dne 16. října 2014 telefonicky kontaktovala OSPOD státní zástupkyně Mgr. Vrzalová s tím, že do doby provedení psychologického vyšetření N. je vhodné návštěvy rodičů u dcery podmínit přítomností psychologa, případně jiného zaměstnance zařízení A.<sup>9</sup> Písemné vyjádření státní zástupkyně není ve spisu OSPOD zachyceno. Dne 15. října 2014<sup>10</sup> pracovnice OSPOD opětovně vyzvala zařízení k pokračování v návštěvách rodičů pouze za účasti psychologa.<sup>11</sup> Dne 16. října 2014 vedoucí zařízení A informovala OSPOD, že na základě jejich doporučení a vyjádření státní zástupkyně stanovila rozpis kontaktů rodičů s N., a to každému z rodičů půl hodinu ve dvou určených dnech.<sup>12</sup>

Dne 3. prosince 2014 pracovnice OSPOD písemně požádala o vyjádření policie k tomu, zda již znalkyně v rámci trestního řízení vypracovala znalecký posudek na N. a jaké jsou výsledky celého šetření.<sup>13</sup> Dne 5. prosince 2014 obdržel OSPOD od policie sdělení,<sup>14</sup> v němž je uvedeno, že: „Ve věci bude v nejbližší době

---

<sup>4</sup> Důvodem hospitalizace byla operace slepého střeva.

<sup>5</sup> Dané informace nemocnice shrnula ve zprávě pro OSPOD ze dne 19. září 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 47-49.

<sup>6</sup> Viz zpráva OSPOD pro zařízení A ze dne 26. září 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 58.

<sup>7</sup> Viz vyjádření zařízení A ze dne 26. září 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 59.

<sup>8</sup> Viz zpráva OSPOD pro zařízení A ze dne 2. října 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 74.

<sup>9</sup> Viz úřední záznam ze dne 16. října 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 83.

<sup>10</sup> Dopis OSPOD datovaný k 15. říjnu 2014 obsahuje již informace zaznamenané v úředním záznamu OSPOD o telefonickém hovoru ze dne 16. října 2014. Jelikož ve spisové dokumentaci na sebe dokumenty logicky navazují, domnívám se, že je dopis pouze špatně datován.

<sup>11</sup> Viz zpráva OSPOD pro zařízení A ze dne 15. října 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 84.

<sup>12</sup> Viz vyjádření zařízení A ze dne 16. října 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 89.

<sup>13</sup> Viz žádost o zprávu ze dne 3. prosince 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 118.

<sup>14</sup> Viz sdělení ze dne 5. prosince 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 120.

vypracováno usnesení o odložení věci podezření z pohlavního zneužití, (...) neboť je nepochybné, že nedošlo ke spáchání uvedeného trestného činu.“ Policie zároveň OSPOD zaslala kopii znaleckého posudku s vyjádřením: „Znalecký posudek Vám na základě Vaší žádosti a s ohledem na jeho závěry v příloze zasílám k případným Vaším opatřením.“ Znalecký posudek není součástí „veřejné části“ Om spisu.<sup>15</sup> Z něj jsou patrné následující závěry.

*„Podezření z prošetřovaného trestného činu otce nebyla žádným způsobem potvrzena. (...) Znaleckým šetřením byl u nezletilé prokázán velmi silně zafixovaný syndrom zavrženého rodiče, tedy otce. (...) Manipulace ze strany matky proti otci je vysoce pravděpodobná. (...) Nutno zde zvažovat i o možnosti dg. Münchhausenova syndrom by proxy. Nezletilá se identifikuje s postojí ‚hodné matky‘ a přebírá automaticky její postoje a významy všech okolností – ať skutečných či domnělých. (...) Syndrom CAN a syndrom zavrženého rodiče byl u ní konstatován jako silný a nezpochybnitelný. Degradace otce v názorech a postojích nezletilé je intenzivní. Manipulace s názory nezletilé proti jejímu otci jsou velmi nepříznivou okolností, která ji může celoživotně stigmatizovat (...) a příp. zformulovat až do disociační poruchy osobnosti.“*

Dne 8. prosince 2014 soud prodloužil trvání předběžného opatření, aniž by si vyžádal od OSPOD zprávu o poměrech dítěte.

Dne 9. prosince 2014 sociální pracovnice OSPOD další postup v případě konzultovala s odborem sociální péče Magistrátu města Brna.<sup>16</sup> Ze spisové dokumentace však není patrné s jakými závěry.

Dne 12. prosince 2014 se uskutečnilo setkání pracovníků OSPOD a pracovníků zařízení A. Ze záznamu založeného ve spisové dokumentaci<sup>17</sup> je zřejmé, že pracovníci OSPOD informovaly zařízení A o tom, že ve věci stěžovatele policie vypracuje usnesení o odložení věci. Pracovnice OSPOD také požádaly zařízení A o intenzivní práci s N., tak aby došlo k obnovení vztahu N. s otcem, a vznesly požadavek, aby zařízení A zahájilo rodinnou terapii za účelem sanace rodiny. Ze záznamu nevyplývá, že by pracovníci OSPOD upozornily na manipulaci ze strany matky ani další závěry znaleckého posudku. O tom svědčí i vyjádření zařízení A v rámci mého šetření. V záznamu je rovněž poznámka o tom, že psychologka zařízení A sdělila, že: „N. nemá již co nabídnout.“ OSPOD doporučil případné vyšetření psychiatrem.

Dne 19. prosince 2014 požádala matka o pobyt N. mimo zařízení (tzv. propustku) na vánoční prázdniny. Taktéž učinil otec dne 22. prosince 2014. Vedoucí zařízení A vyzvala dne 23. prosince 2014 OSPOD k vyjádření. Ve své žádosti zdůraznila, že v případě ukončení vyšetřování policie a neprokázání obvinění otce, zařízení A „nemá možnost nadále jakkoliv upravovat styk N. s rodiči a že pro rodinu budou platit běžná pravidla dle vnitřního řádu zařízení“. OSPOD se téhož dne vyjádřil k žádostem pozitivně – souhlasil s pobytem u otce i matky (nikoliv

---

<sup>15</sup> Stěžovatel, zařízení A i matka již znalecký posudek znají. Závěry posudku jsou rovněž uvedeny v textu usnesení o odložení trestní věci, která je ve spisu OSPOD vedena ve „veřejné části“.

<sup>16</sup> Viz úřední záznam ze dne 11. prosince 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 124.

<sup>17</sup> Viz úřední záznam ze dne 12. prosince 2014 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 125.

však přes noc).<sup>18</sup> Také zdůraznil, že styk se má uskutečnit pouze v případě, že to bude přáním N.<sup>19</sup> K propustkám na období přelomu roku se pracovnice OSPOD vyjádřila až poté, co dne 30. prosince 2014 telefonicky ověřila průběh předchozích propustek. Sociální pracovnice zařízení A sdělila pracovníci OSPOD, že neví o žádných problémech s propustkami o vánočních svátcích, ale uvedla, že s otcem N. neodešla ze zařízení, zatímco s matkou ano. Rozsah propustek v době přelomu roků 2014 a 2015 není z dokumentace zřejmý.

Dne 5. ledna 2015 si matka požádala o další propustky, a to na období 9. až 11. ledna 2015 a 16. až 18. ledna 2015. OSPOD po předchozím telefonickém ověření průběhu předchozích propustek vydal souhlas s termíny od 9. do 10. ledna 2015 a 17. ledna 2015.<sup>20, 21</sup>

Dne 5. ledna 2015 odložila policie usnesením trestní věc podezření ze spáchání zločinu pohlavního zneužití. OSPOD toto usnesení obdržel ke své žádosti dne 15. ledna 2015.<sup>22</sup>

Dne 7. ledna 2015 se stěžovatel obrátil na Magistrát města Brna se stížností na nečinnost a podjatost OSPOD. Ten stížnost postoupil vedoucí odboru vnitřních věcí Úřadu městské části Brno-Nový Lískovec, která ji dne 26. února 2015 označila v podrobném vyjádření<sup>23</sup> za nedůvodnou.

Dne 9. ledna 2015 proběhla společná terapeutická konzultace obou rodičů s psychologkou zařízení A. Z ní vyplynulo, že: „*Matka má velmi negativní vztah k otci a odmítla se zúčastnit společné konzultace rodičů s N., která byla přáním nezletilé.*“<sup>24</sup>

Dne 14. ledna 2015 prodloužil soud trvání předběžného opatření, aniž by si od OSPOD vyžádal zprávu o poměrech dítěte.

Dne 16. ledna 2015 uspořádalo zařízení A jednání, kterého se účastnili pracovnice zařízení A, OSPOD a kolizní opatrovník nezletilé určený pro trestní řízení. Ze zápisu z jednání<sup>25</sup> je patrné, že kolizní opatrovník seznámil přítomné se závěry znaleckého posudku. Na tomto základě zařízení A žádalo OSPOD o změnu důvodnosti pobytu N. v zařízení<sup>26</sup> a o úpravu styků N. s rodiči. Kolizní opatrovník i zařízení A navrhovali dočasné soudní omezení styku N. s matkou. Psycholožka zařízení A také dodala, že došlo ke zhoršení vztahu N. k otci po vánočních pobytech N. u matky. Pracovnice OSPOD odmítla podpořit zákaz styku N. s matkou s odkazem na údajné telefonické doporučení znalkyně, jež zpracovala znalecký

---

<sup>18</sup> 24. prosince 2014 – otec 3 hodiny dopoledne, matka 5 hodin odpoledne; 25. prosince 2014 – matka 8 hodin; 26. prosince 2014 – otec 8 hodin.

<sup>19</sup> Styk otce následně proběhl pouze na půdě zařízení A, N. s ním odmítla ze zařízení odejít.

<sup>20</sup> Viz *vyjádření OSPOD pro zařízení A ze dne 8. a 15. ledna 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 148 a 156.

<sup>21</sup> Souhlas s propustkou na 17. ledna 2015 po zjištěních ze dne 16. ledna 2015 ústně odvolal.

<sup>22</sup> Viz *zaslání usnesení ze dne 5. ledna 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 157.

<sup>23</sup> Viz *vyjádření k podjatosti ze dne 26. února 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 247.

<sup>24</sup> Viz *zápis z jednání ze dne 16. ledna 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 173 a 174b.

<sup>25</sup> Viz *zápis z jednání ze dne 16. ledna 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 172-174 a 174a-c.

<sup>26</sup> Původním důvodem bylo podezření, že ji otec sexuálně zneužívá. Po neprokázání tohoto obvinění bylo nezbytné znovuobnovit vztah N. s otcem a zabránit manipulaci ze strany matky.

posudek.<sup>27</sup> Tu přítomní během jednání telefonicky kontaktovali, tvrzení pracovnice OSPOD nepotvrdila. Závěrem jednání byla dohoda, že kontakty rodičů s nezletilou budou probíhat pod dohledem zaměstnanců zařízení A ve stanovených časech s tím, že odmítne-li nezletilá kontakt s otcem, nebude jej mít ani s matkou (doporučení znalkyně pro případ, že nebude dočasně omezen styk N. s matkou). Při jednání psycholožka zařízení A rovněž upozornila, že pokračování v rodinné terapii nevidí jako účelné, jelikož matka ani N. nejsou motivovány ke změně.

Dne 19. ledna 2015 vedoucí zařízení A informovala OSPOD, že N. je ve velmi intenzivním telefonickém kontaktu s matkou a požádala OSPOD o případné zohlednění při úpravě styku. Taktéž následující den vedoucí zařízení A apelovala na OSPOD kvůli úpravě telefonických kontaktů N. s matkou.

Dne 21. ledna 2015 k dotazu OSPOD sdělil zaměstnanec Městského soudu v Brně, že není nutné podávat nový návrh na vydání předběžného opatření s ohledem na novou důvodnost pobytu N. Téhož dne OSPOD navrhl soudu, aby si vyžádal od policie usnesení o odložení trestní věci, včetně znaleckého posudku, předvolal znalkyni k soudnímu jednání nařízenému na 24. března 2015, provedl psychologické a psychiatrické vyšetření obou rodičů nezletilých, posoudil jejich současnou výchovnou způsobilost a zjistil, zda byla nezletilá ovlivňována některým z rodičů.

Dne 21. ledna 2015 proběhala oddělená jednání OSPOD s oběma rodiči. OSPOD každému rodiči doporučil zahájit rodinnou terapii v anželské a rodinné poradně B, kde předjednal termín. Stěžovatel souhlasil s rodinnou terapií bez dalšího, matka souhlasila s časovým odstupem.

Téhož dne si podala matka žádost o propustky na dva následující víkendy. Zařízení A ji postoupilo OSPOD k vyjádření s tím, že s propustkami nesouhlasí. Zároveň opětovně upozornilo na nutnost úpravy telefonního kontaktu N. s matkou, které trvaly denně i více než hodinu.<sup>28</sup> OSPOD dne 23. ledna 2015 nevydal souhlas s propustkami N. k matce.

Dne 22. ledna 2015 zamítl soud návrh zařízení A, kterým by zakázal styk nezletilých s matkou. Své rozhodnutí soud odůvodnil tím, že nemá aktuální výchovnou zprávu od OSPOD a osvědčené okolnosti tvrzené zařízení A – závěry znaleckého posudku zpracovaného v rámci trestní věci otce.

Dne 22. ledna 2015 obdržel OSPOD od zařízení A zprávu ze dne 20. ledna 2015 o průběhu pobytu N. v zařízení A. Z ní vyplývá podezření zařízení A na Münchhausenův syndrom by proxy projevující se u matky nezletilých. Zařízení A také shrnulo, že spolupráce N. s psycholožkou zařízení je spíše formální (N. není k spolupráci motivována), potvrdilo syndrom zavrženého rodiče – otce, jednání N. označilo za účelové, patologické, s absencí pocitu viny a sebereflexe. Zařízení A proto doporučilo *„další pobyt nezletilých v zařízení A využít k obnově a nápravě vztahu nezletilých s otcem (což je možné pouze za situace, kdy nebude pokračovat*

---

<sup>27</sup> Spisová dokumentace OSPOD neobsahuje žádný záznam o telefonické konzultaci OSPOD se znalkyní.

<sup>28</sup> Viz e-mail vedoucí zařízení A ze dne 21. ledna 2015 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 186.

*manipulace nezletilé ze strany matky*)“.<sup>29</sup> S ohledem na vyhocení komunikace s OSPOD podalo zařízení A podnět k soudu na dočasné omezení styku N. s matkou.

Dne 23. ledna 2015 zaslal OSPOD zařízení A vyjádření, ze kterého mimo jiné vyplývá, že OSPOD považuje za vhodné ponechat kontakty N. s matkou za přítomnosti psychologa či jiného pracovníka zařízení A. K telefonickým kontaktům se OSPOD nevyjádřil. Téhož dne vedoucí zařízení A OSPOD opět požádala o vyjádření k případnému omezení využívání mobilního telefonu, opětovně upozornila na skutečnost, že není v možnostech zařízení A, aby stykům byl přítomen psycholog,<sup>30</sup> stejně jako na skutečnost, že daná opatření nezabraňují matce s N. manipulovat, a pobyt N. v zařízení tak postrádá smysl.

Dne 27. ledna 2015 sdělil OSPOD na žádost soudu, že se k podnětu zařízení A, navrhuje dočasný zákaz styku nezletilé s matkou, vyjádří až po provedení jím navrhovaných důkazů z řízení ve věci samé. Ve vyjádření neuvedl ani zmínku o závěrech znaleckých posudků, uvedl také, že zařízení A ukončilo započatou rodinnou terapii.<sup>31</sup>

Dne 3. února 2015 si matka požádala o propustku dcery na všechny únorové víkendy a prodloužení rozsahu styku s dcerou během všedních dnů. Zařízení A se k této žádosti matky vyjádřilo následovně: „*V případě, že ve znaleckém posudku je napsáno, že se u N. jedná o syndrom zavrženého rodiče, tak pokud chceme pracovat na obnově vztahu s otcem, je nutno zamezit kontaktu osoby, která ovlivňuje, tj. matce.*“ Zařízení A také zdůraznilo, že N. nadále kontakty s otcem odmítá a denně telefonuje dlouze s matkou. Téhož dne OSPOD nesouhlasil s pobytem nezletilé u matky v termínu prvního únorového víkendu, k dalším termínům se vyjádřil až dne 13. února 2015.

Dne 3. února 2015 případ projednala Komise sociálně-právní ochrany Magistrátu města Brna (dále jen „Komise“), které jej OSPOD předložil z důvodu povinnosti hlásit jí veškeré případy podezření na sexuální zneužívání dítěte. Klíčová pracovníce OSPOD komisi osobně seznámila s rodinnou situací a předložila zprávu.<sup>32</sup> **Mám pochybnost** o tom, zda klíčová pracovníce OSPOD seznámila Komisi se závěry znaleckého posudku, jelikož nejsou ve zprávě Komise<sup>33</sup> zmíněny ani zohledněny.

Dne 10. února 2015 vypracoval OSPOD individuální plán ochrany dítěte (dále jen „IPOD“). Rodiče s ním seznámil dne 3. března 2015.

Dne 11. února 2015 OSPOD písemně doporučil, aby zařízení A zamezilo telefonickým kontaktům N. s matkou z jejího mobilního telefonu. Zároveň dodal, aby zařízení A zajistilo telefonický kontakt z pevné linky zařízení s hlasitým odposlechem.

Dne 18. února 2015 soud prodloužil trvání předběžného opatření.

---

<sup>29</sup> Viz *zpráva zařízení A ze dne 20. ledna 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 188-190.

<sup>30</sup> I doposud pracovník zařízení A zajišťoval pouze dohled nad průběhem styků, nikoliv asistované kontakty či terapeutickou práci. O tom zařízení A pracovníci OSPOD již dříve informovali.

<sup>31</sup> Viz *zpráva OSPOD ze dne 27. ledna 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 202-203.

<sup>32</sup> Ta však není součástí spisové dokumentace.

<sup>33</sup> Viz *závěry Komise ze dne 9. února 2015* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 215.

Dne 24. února 2015 navštívily pracovnice OSPOD nezletilou v zařízení. Ta jim sdělila, že se s otcem nechce stýkat. Následně pracovnice OSPOD hovořily s pracovníky zařízení A – předaly jim informace o tom, že rodiče zahájili rodinnou terapii v jiném zařízení, vyzvaly zařízení k intenzivní psychologické práci s nezletilou a případně změně psychologa dle přání N. Vedoucí zařízení A uvedla, že se změnou psychologa nesouhlasí, jelikož z jejich činnosti vyplývá, že N. tímto krokem chce pouze manipulovat s ostatními. Zařízení A OSPOD opět vyzvalo k podání návrhu na zákaz styku N. s matkou. Pracovnice OSPOD tento krok odmítla, stejně tak odmítla podpořit podnět zařízení A. Také sdělila, že stále nemá termín případové konference, jejíž uspořádání zařízení A žádalo v lednu 2015.<sup>34</sup> Téhož dne N. absolvovala první psychiatrické vyšetření. Zařízení A uvedlo, že k jeho oddálení došlo zejména z důvodu neochoty praktické lékařky vydat pracovníkům zařízení A doporučení a následné komunikace s rodiči o tom, kdo tak učiní.

Dne 3. března 2015 si OSPOD vyžádal vyjádření základní školy, kterou N. navštěvuje. Z té vyplynulo, že na prospěch a chování dcery se do školy chodí informovat oba rodiče.

Dne 13. března 2015 vedoucí zařízení A písemně informovala OSPOD, že N. nadále odmítá kontakt s otcem. Také uvedla, že oba rodiče se účastní konzultací u psycholožky zařízení a v rámci rodinné terapie zajišťované Manželskou a rodinnou poradnou Brno proběhl první pohovor psychoterapeutů s N. Zařízení A rovněž požádalo OSPOD o vyjádření k návštěvám prarodičů ze strany matky v zařízení A, se kterými otec nesouhlasil z obavy z další manipulace N. Téhož dne soud prodloužil trvání předběžného opatření, aniž by si od OSPOD vyžádal zprávu o poměrech dítěte.

Dne 19. března 2015 OSPOD uspořádal případovou konferenci, které se zúčastnili rodiče N., právní zástupkyně matky, pracovnice OSPOD, pracovnice zařízení A a dětská lékařka nezletilé. Psychoterapeuti spolupracující s rodinou se omluvili, psychiatricku nezletilé OSPOD nepozval. Výstupem případové konference jsou následující závěry: zjistit, čeho se N. bojí, změnit vztahy v rodině, pokračovat v rodinné terapii, vyčkat na rozhodnutí soudu.

Dne 24. března 2015 proběhlo soudní jednání, během kterého soudce vyslechl oba rodiče. Následně jednání odročil na 2. června 2015 za účelem provedení pohovoru s nezletilou bez přítomnosti rodičů a zjištění dalších důkazů. O výsledku jednání OSPOD informoval dne 31. března 2015 zařízení na žádost vedoucího zařízení A.

## **B.1 Dílčí kroky pověřených pracovníků Kanceláře veřejného ochránce práv**

Během místních šetření provedených na OSPOD a v zařízení A pověřené pracovnice Kanceláře veřejného ochránce práv zjistily, že mezi klíčovou pracovnící OSPOD Jaroslavou Polákovou a pracovníky zařízení A je velmi vyhozený osobní vztah, který je překážkou v konstruktivní komunikaci. Pověřené pracovnice proto obě strany vedly k odpoutání se od vzájemných antipatií a přiměly je, aby alespoň

---

<sup>34</sup> Zařízení A opětovně zažádalo o uspořádání případové konference písemně dne 27. února 2015 – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 245.

dočasně vzájemná komunikace probíhala pouze mezi vedoucí zařízení a vedoucí OSPOD. Obě stany následně potvrdily zlepšení.

V průběhu šetření pověřené pracovnice poskytovaly oběma institucím podrobný právní výklad jednotlivých zamýšlených kroků. Konstruktivní komunikaci mezi zařízení A a OSPOD se podařilo obnovit. OSPOD vzal v potaz doporučení zařízení A na zákaz styku nezletilé s matkou poté, co zjistil, že si nezletilá schovává u spolužačky mobilní telefon, prostřednictvím kterého tajně komunikuje s matkou.

Dočasný soudní zákaz styku N. s matkou se následně ukázal jako přínosný, pokud jde o obnovení vztahu s otcem.<sup>35</sup> Již v červenci 2015 mě stěžovatel informoval, že se jeho vztah s dcerou výrazně změnil. V návaznosti na to N. u soudu sdělila, že se chce vrátit do střídavé péče obou rodičů. Soud její vyjádření respektoval, na konci října 2015 ukončil její pobyt v zařízení A a svěřil ji do střídavé péče obou rodičů.

## B.2 Komunikace OSPOD s rodiči

Spisová dokumentace vedená OSPOD zachycuje následující komunikaci sociální pracovnice s rodiči. V jednom případě se OSPOD krátce písemně vyjádřil otci k jeho návrhu na zrušení předběžného opatření,<sup>36</sup> zbylá komunikace byla už jen ke stěžovatelovým žádostem o nahlédnutí do spisu.<sup>37</sup> Protokoly o nahlédnutí stěžovatele do spisu OSPOD nezachycují žádnou další věcnou komunikaci. Na e-mailovou výzvu stěžovatele k osobnímu setkání ze dne 30. září 2014 OSPOD nereagoval.<sup>38</sup> S matkou komunikoval OSPOD jedenkrát k její žádosti o propustku dcery.<sup>39</sup>

## C - Hodnocení věci ochránkyní

### C.1 Umístění N. v zařízení A

**Souhlasím s postupem OSPOD**, když podal k soudu návrh na vydání předběžného opatření, jímž soud N. dne 23. září 2015 svěřil do dočasné péče zařízení A.<sup>40</sup> Tento krok OSPOD považuji za souladný s ustanovením § 16 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“). Skutečnosti, které N. vypověděla (že se k ní otec nevhodně chová a jeho chování má sexuální podtext), je možné podřadit pod vážné ohrožení nebo narušení normálního či jiného důležitého zájmu dítěte. S ohledem na doporučení psycholožky také **považuji za vhodné**,

<sup>35</sup> Zákaz styku matky s nezletilou byl platný od května do října 2015.

<sup>36</sup> Viz *vyjádření OSPOD ze dne 12. října 2014* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 81.

<sup>37</sup> Viz *žádost otce ze dne 21. listopadu 2014* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 114; *e-mail OSPOD o umožnění nahlédnutí do spisu ze dne 28. listopadu 2014* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 116; *protokoly o nahlédnutí do spisu ze dne 3. a 10. prosince 2014* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 117 a 122.

<sup>38</sup> Viz *e-mail stěžovatele ze dne 30. září 2014* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listu 72.

<sup>39</sup> Viz *e-mail matky ze dne 6. října 2014 a úřední záznam ze dne 8. října 2014* – ve spisu OSPOD Om 52/03 na čísle listů 77-78.

<sup>40</sup> Viz usnesení Městského soudu v Brně ze dne 24. září 2014, č. j. 22 Nc 2411/2014-5.



že OSPOD navrhl umístění do tzv. neutrálního prostředí, nikoliv svěřením do péče matky.

## C.2 Omezení styku rodičů s N. během podzimu 2014

**Zdůrazňuji, že postup OSPOD ani zařízení A nemá žádnou zákonnou oporu.** Upravit styk dítěte s rodičem může pouze soud, případně v průběhu přípravného řízení trestního řízení jej může zakázat **obviněnému** státní zástupce, a to formou předběžného opatření.<sup>41</sup> O tom musí státní zástupce neprodleně vyrozumět také orgán sociálně-právní ochrany dětí. Zákon sice nepředepisuje formu tohoto úkonu, z odborné literatury<sup>42</sup> však lze vyčíst, že „*zásadně postačí zaslání jen vyrozumění a (...) není třeba doručovat usnesení o uložení předběžného opatření*“. Nemám však informace o tom, že by státní zástupkyně vydala předběžné opatření. S ohledem na znění doporučení (podmínit styk rodičů přítomností psychologa, nikoliv styk zakázat pouze otci) se domnívám, že vydáno nebylo. Z mých informací také vyplývá, že přípravné řízení bylo teprve ve fázi prověřování a stěžovatel byl pouze podezřelým, nikoliv obviněným, nebylo tedy možné nařídit mu předběžným opatřením zákaz styku s dcerou.

Lze shrnout, že pouhé telefonické vyjádření státního zastupitelství doporučující nějaký postup nemůže být pro OSPOD dostačující. OSPOD buď měl po státním zastupitelství vyžadovat doložení písemného vyrozumění o tom, že otcí zakázalo styk s dcerou, nebo se sám návrhem na dočasné omezení styku obrátit na soud.

Dále zdůrazňuji, že není v pravomoci zařízení, aby styky dítěte s rodiči dlouhodobě omezovalo či striktně stanovovalo jakýmkoliv rozpisem jejich rozsah. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí<sup>43</sup> řediteli zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc umožňuje zakázat nebo přerušit návštěvu rodičů u dítěte umístěného do zařízení rozhodnutím soudu pouze v případě jejich nevhodného chování. Toto oprávnění míří na úpravu styku ad hoc, tedy pouze jednotlivých návštěv, během kterých je rodič například agresivní, pod vlivem návykových látek nebo vulgární na dítě či personál.<sup>44</sup> Zařízení A tedy **nemělo jakoukoliv kompetenci styk rodičů s N. omezovat** nad rozsah provozních opatření vymezených ve vnitřním řádu zařízení. Vyjádření OSPOD, která doporučovala, aby zařízení A dle svých provozních možností nastavilo styky rodičů s N. a následně s tímto rozhodnutím rodiče seznámilo, **považuji minimálně za nevhodné**. Zdůrazňuji, že doporučení OSPOD, že styky N. s rodiči mají probíhat pouze za přítomnosti psychologa či pracovníka zařízení, stejně jako podmínění jejího kontaktu s matkou pouze za předpokladu, že se setká s otcem, jsou v rozporu s čl. 9 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte<sup>45</sup> a § 858 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

---

<sup>41</sup> V souladu s § 88c písm. a) a 88m odst. 2 a 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

<sup>42</sup> Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1296-1297.

<sup>43</sup> Viz § 42a odst. 3 písm. a) bod 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>44</sup> Viz Macela, M. a kol. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 515.

<sup>45</sup> Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte, ve znění sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 41/2010 Sb. m. s.

V postupu OSPOD proto spatřuji pochybení, jelikož přenesl svoji odpovědnost za ochranu zájmů N. na zařízení A, které k dlouhodobému omezení styku rodiče s dětmi ani k jeho podmínění asistencí či dohledem jiné osoby nemá jakékoliv právně relevantní prostředky.<sup>46</sup> Bylo tedy pouze na dobré vůli rodičů, že omezení styku respektovali. **Napříště v obdobných případech doporučuji, aby OSPOD soudu navrhoval upravit rozsah a způsob styků dítěte s rodiči společně s návrhem na umístění dítěte do neutrálního prostředí.** V tomto návrhu doporučuji také zohlednit případné podezření na manipulaci ze strany některého rodiče a výslovně se vyjádřit k tzv. nepřímým formám styku (telefonní, SMS, Skype, e-mail, sociální sítě).

### C.3 Omezení styku rodičů s N. od prosince 2014

#### C.3.1 Předání informací zařízení A

Mám za prokázané, že OSPOD měl již v prosinci 2014 k dispozici znalecký posudek vypracovaný v rámci šetření trestní věci. Závěry tohoto znaleckého posudku byly natolik závažné, že policie již v prosinci 2014 OSPOD nepřímou vyzývala k přijetí dalších opatření. Znalecký posudek velmi jednoznačně hovoří o několika problémech, které mohly vést k doživotní stigmatizaci nezletilé – o silně zafixovaném syndromu zavrženého rodiče – otce, manipulaci N. ze strany matky, syndromu CAN a o možném Münchhausenově syndromu by proxy u matky nezletilé. Přesto OSPOD **bezprostředně nepodnikl žádné relevantní kroky k obnovení kontaktu N. s otcem**, příp. dočasnému omezení styku s matkou. Doporučení OSPOD, aby zařízení A začalo pracovat na obnově kontaktu N. s otcem, zahájilo rodinnou terapii za účelem sanace rodiny a zajistilo psychiatrickou péči N., **nepovažují za dostatečné. Pracovnice OSPOD měly zařízení A seznámit se závěry znaleckého posudku, které byly pro nastavení další práce s rodinou zásadní.** O tom svědčí jak úřední záznam z jednání ze dne 12. prosince 2014, tak reakce zařízení A zachycené v další vzájemné komunikaci. Můj závěr v této věci posiluje taktéž skutečnost, že OSPOD závěry znaleckého posudku bezprostředně nezohlednil ani v individuálním plánu ochrany dítěte (dále jen „IPOD“),<sup>47</sup> na jehož základě by zařízení mohlo jednoznačně spolupracovat s rodinou nezletilé.<sup>48</sup> Domnívám se, že tímto postupem OSPOD významně ovlivnil další práci zařízení A s nezletilou a její rodinou.

Zdůrazňuji, že předním hlediskem sociálně-právní ochrany dítěte je blaho a zájem dítěte.<sup>49</sup> V případě dítěte umístěného v zařízení je k naplňování tohoto cíle naprosto nezbytná **vzájemná spolupráce OSPOD a zařízení směřující k sanaci rodiny.**

---

<sup>46</sup> Pominu-li možnost zařízení A podat soudu podnět k zákazu styku, na základě kterého však soud nemusí zahájit řízení.

<sup>47</sup> Ten OSPOD v rozporu s § 10 odst. 5 písm. b) a c) zákona o sociálně-právní ochraně dětí ani nevytvořil, ani neaktualizoval (více v části C.7).

<sup>48</sup> V souladu s § 42a odst. 1 písm. h) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>49</sup> V souladu s § 5 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

### C.3.2 Omezení styku nezletilé s matkou

Domnívám se, že OSPOD **nepostupoval v zájmu nezletilé N.**, když i přes znalost závěrů znaleckého posudku nepodal již v prosinci 2014<sup>50</sup> soudu návrh na dočasný zákaz styku N. s matkou.

O to důrazněji **nemohu souhlasit** s postupem OSPOD poté, co získal v lednu 2015 informace o tom, že N. styky s otcem odmítá, její vztah k otci se po vánočních prázdninách ještě více zhoršil, N. ani matka nejsou motivovány k pokračování v rodinné terapii v zařízení a matka je s N. v častém telefonickém kontaktu. Názor OSPOD se nezměnil v návaznosti na doporučení kolizního opatrovníka, telefonického vyjádření znalkyně, vyjádření zařízení A ohledně podezření na Münchhausenův syndrom by proxy u matky nezletilé ani závěry psychologických sezení s nezletilou hovořící o tom, že spolupráce N. s psychologkou byla pouze formální a její chování účelové a patologické.

Stejně tak, dle mého názoru, OSPOD **nepostupoval správně**, když nepodpořil podnět zařízení A na dočasné omezení styku N. s matkou podaný v lednu 2015 a soudu zároveň nesdělil závěry znaleckého posudku. Skutečnost, že OSPOD znalecký posudek jako celek zařadil do podkladů pro zpracování spisové dokumentace, tzv. zvláštní složky spisu, nevylučuje, aby soudu (stejně jako zařízení A) sdělil závěry v něm obsažené s důrazem na jejich závažnost. Závěry znaleckého posudku totiž jednoznačně nejsou příčinou jeho umístění ve tzv. zvláštní složce (k tomu více v části C.5).

**Kvituji**, že OSPOD alespoň reagoval na situaci vyjádřením nesouhlasu se žádostmi matky o víkendové propustky a doporučením rodinné terapie v jiném zařízení. Pouhé doporučení k zahájení rodinné terapie, poté co jeden z rodičů bezprostředně předtím rodinnou terapii odmítl, považuji za nezvyklé; OSPOD by v takovém případě spíše měl zvážit její nařízení.<sup>51</sup>

**Za nesprávné naopak považuji**, že OSPOD dlouhou dobu nikterak nereagoval na upozornění zařízení A týkající se intenzivních telefonických kontaktů N. s matkou a následně pouze doporučil jejich monitoring. Časté a dlouhé telefonáty bezesporu popíraly další opatření (i když nevhodně zvolená) směřující k zabránění manipulace N. matkou. Styk dítěte s rodičem zahrnuje nejen přímý kontakt dítěte s rodičem (tedy pobyt či návštěvu dítěte u rodiče, se kterým obvykle nežije), ale také kontakt nepřímý (tedy jakoukoliv formu komunikace mezi dítětem a rodičem a poskytnutí informací o dítěti rodiči).<sup>52</sup> Domnívám se proto, že OSPOD (stejně jako v případě přímého styku) přenesl svou odpovědnost na zařízení A, které k omezení telefonického kontaktu nemá žádné zákonné oprávnění.

### C.3.3 Propustky na vánoční prázdniny

Pracovnice OSPOD nevzaly v potaz závěry znaleckého posudku ani během vyjadřování souhlasu s propustkami na vánoční prázdniny. Je pravdou, že OSPOD

<sup>50</sup> Učinil tak až po opakovaných výzvách zařízení A a pověřených pracovníků Kanceláře veřejného ochránce práv v květnu 2015.

<sup>51</sup> V souladu s § 12 odst. 1 písm. b) a c) a § 13 odst. 1 písm. d) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>52</sup> V souladu s čl. 2 sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 91/2005 Sb. m. s., Úmluva i styku s dětmi.

nevyhověl ani jednomu rodiči v plném rozsahu, doporučoval styk rozložit mezi rodiče rovnoměrně a nesouhlasil s pobytem N. u rodičů přes noc. Nadto ani s vědomím, že konečné slovo při rozhodování o povolení pobytu dítěte mimo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc má ředitel zařízení,<sup>53</sup> **OSPOD pracovníky zařízení A neseznámil se závěry znaleckého posudku, a vedoucí<sup>54</sup> tohoto zařízení je tak nemohla zohlednit při rozhodování.**

#### C.3.4 Oznámení rozhodnutí o propustce

OSPOD v souladu s ustanovením § 42 odst. 7 písm. b) a § 30 zákona o sociálně-právní ochraně dětí vydává písemný souhlas s pobytem dítěte mimo zařízení. Rozhodování a s ním spojené oznámení žadateli o propustku však přísluší řediteli zařízení, v němž je dítě na základě rozhodnutí soudu umístěno.

**Nemohu dát stěžovateli za pravdu v tom, že by OSPOD pochybil, pokud mu neoznámil své stanovisko k žádosti o propustky, ani jej neseznámil s rozhodnutím ve věci jeho žádosti. Jelikož se jedná o povinnost ředitele zařízení (v případě zařízení A vedoucí zařízení) musím konstatovat, že OSPOD v tomto ohledu postupoval v souladu se zákonem.**

**Stejně tak nesouhlasím s námitkou hovořící o tom, že když zařízení rozhodlo o pobytu N. u matky, mělo automaticky rozhodnout o pobytu nezletilé u otce, a to ve stejném rozsahu. Řízení o povolení pobytu dítěte mimo zařízení probíhá vždy na žádost, kterou si však stěžovatel nepodal. Vedoucí zařízení A tedy nemohla rozhodnout o pobytu N. u otce. Tato námitka stěžovatele nicméně svědčí o tom, že byl ochoten respektovat zařízením určené omezení jeho styku s dcerou za předpokladu, že stejnému omezení se podrobí také matka nezletilé. Žádná mimosoudní dohoda rodičů o úpravě styku ale neexistovala, a není možné za ni považovat ani jednostranné oznámení rozpisu návštěv, které rodiče respektovali. OSPOD namísto motivace rodičů k jejímu sepsání doporučil zařízení, aby styk rodičů s N. jednostranně upravilo.**

#### C.4 Komunikace OSPOD s rodiči

Ze spisové dokumentace je patrné, že komunikace OSPOD s rodiči od umístění N. do zařízení až do poloviny ledna 2015 byla minimální. Ze spisové dokumentace není patrné, že by OSPOD s rodiči hovořil o důvodech a důsledcích podání návrhu k soudu, ani je neseznámil s jejich dalšími právy a povinnostmi. V jednom případě OSPOD ani nereagoval na žádost otce o sjednání termínu osobního jednání. Poté, co pověřená pracovnice Kanceláře veřejného ochránce práv informovala OSPOD o podané stížnosti stěžovatele,<sup>55</sup> stav se částečně zlepšil.

Domnívám se, že OSPOD tímto postupem **nedostal své povinnosti** vyplývající z § 14 odst. 2 písm. a) zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Stejně tak v rozporu s § 11 odst. 1 písm. a) a § 14 odst. 2 písm. d) zákona o sociálně-právní

---

<sup>53</sup> V souladu s ustanovením § 42 odst. 7 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>54</sup> Vedoucí zařízení A vykonává v souladu se zákonnou terminologií funkci ředitele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

<sup>55</sup> První telefonický kontakt proběhl 20. ledna 2015.

ochraně dětí **neplnil svou úlohu** orgánu poskytujícího rodiči poradenství související s péčí o dítě a jeho výchovou.

Jelikož stěžovatel námitku na nedostatečnou komunikaci uváděl již ve své stížnosti,<sup>56</sup> domnívám se, že měl úřad stížnost minimálně v tomto ohledu označit za důvodnou.

### C.5 Zvláštní složka

Stěžovatel zdůrazňoval, že součástí spisové dokumentace OSPOD není znalecký posudek vypracovaný v rámci šetření trestní věci. Prostudováním spisové dokumentace musím potvrdit, že spisová dokumentace znalecký posudek neobsahuje. Umístění znaleckého posudku do tzv. zvláštní složky<sup>57</sup> považuji za opodstatněné s odkazem na čl. 8 odst. 3 směrnice Ministerstva práce a sociálních věcí č. j. 2013/26780-2.<sup>58</sup> Ta zdůrazňuje, že do dané části spisu by měl OSPOD zakládat dokumenty obsahující „*detaillní informace o průběhu týrání dítěte, pohlavního zneužívání nebo o jiné trestné činnosti, které jsou významné pouze pro soud či státní zastupitelství v souvislosti s trestním stíháním*“. Toto kritérium jmenovaný znalecký posudek splňuje, jelikož je v něm shrnut obsah trestního spisu včetně výpovědí nezletilé a dalších osob.

Zařazení dokumentu do tzv. zvláštní složky však neznamena, že OSPOD s informacemi vyplývajícími z takovýchto dokumentů nemůže dále pracovat.

**Za podstatné pochybení OSPOD tak považuji, pokud o výsledcích znaleckého posudku bezprostředně po jejich zjištění neinformoval zařízení A a soud, kterému měl zároveň navrhnout zohlednění závěrů znaleckého posouzení za účelem omezení styku nezletilé s matkou.**

### C.6 Výkon kolizního opatrovnictví

Povinnost poskytnout soudu informace související s dítětem ve většině případů OSPOD plní nikoliv z vlastního podnětu, ale na žádost soudu.<sup>59</sup> V situaci, kdy je dítě umístěno v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, má OSPOD oprávnění podat soudu (i bez jeho vyzvání) návrh na prodloužení či ukončení tohoto pobytu,<sup>60</sup> stejně tak na omezení či pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti, jejíž součástí je také styk rodičů s dítětem.<sup>61</sup>

Mám za to, že soud by si před prodloužením trvání předběžného opatření (zejména toho, kterým dítě svěřuje do péče zařízení) měl ověřovat, zda nadále trvají důvody pro setrvání dítěte v zařízení. Nečiní-li tak soud opakovaně, považuji

---

<sup>56</sup> Adresované Magistrátu města Brna, následně postoupené k vyřízení Úřadu městské části Brno-Nový Lískovec.

<sup>57</sup> Podklady pro zpracování spisové dokumentace ve smyslu § 55 odst. 4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>58</sup> Směrnice MPSV č. j. 2013/26780-21, ze dne 19. září 2013, o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a o stanovení rozsahu evidence a obsahu spisové dokumentace v oblasti náhradní rodinné péče.

<sup>59</sup> Viz ustanovení § 51 odst. 3 písm. a), odst. 4 písm. a) a odst. 5 písm. a) bod 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>60</sup> Viz ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>61</sup> Viz ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

za nezbytné, aby OSPOD sám předal soudu informace podstatné pro posouzení trvání předběžného opatření.

V případě rodiny H. OSPOD návrh na prodloužení trvání předběžného opatření nepodal ani přesto, že se podstatně změnily důvody a účel pobytu nezletilé v zařízení. V prosinci 2014 pominulo ohrožení nezletilé stran možného sexuálního zneužívání otcem, ale objevila se potřeba obnovit vztah otce s dcerou za využití neutrálního prostřední. Vnímám, že v důsledku by tímto úkonem nedošlo k faktické změně – předběžné opatření by soud prodloužil a pobyt N. v zařízení pokračoval. Soud by se však seznámil s nastalými změnami a mohl sám zvážit (nenavrhl by to přímo OSPOD), zda není nezbytné přijmout další výchovná opatření či upravit styk nezletilé s rodiči.

Dále nerozumím, proč dne 21. ledna 2015 OSPOD soudu pouze předložil návrh na provedení důkazů namísto toho, aby písemnosti, které důkazy obsahovaly, soudu sám předložil, jelikož je měl. V tomto postupu spatřuji zbytečné prodloužení soudního řízení a rozhodnutí ve věci samé.

Stejně tak není zřejmé, proč se OSPOD odmítl soudu vyjádřit k podnětu zařízení A na zákaz styku nezletilé s matkou a ve své zprávě pro soud nezmínil závěry znaleckého posudku.

Dále považuji za nedostatečné a nepřesné, pokud OSPOD soudu sdělil, že zařízení A ukončilo rodinnou terapii, aniž by zmínil důvody – tedy nezájem matky v ní pokračovat.

Domnívám se, že OSPOD těmito kroky negativně ovlivnil průběh soudního řízení, jelikož soudu v rozporu s ustanovením § 51 odst. 5 písm. a) bod 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí neposkytl údaje potřebné pro občanské soudní řízení. **Domnívám se, že OSPOD při výkonu kolizního opatrovnickví postupoval v rozporu s nejlepším zájmem N.**<sup>62</sup>

### C.7 Individuální plán ochrany dítěte

Je jednoznačné, že N. je ohroženým dítětem ve smyslu ustanovení § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Podle písmene e) daného ustanovení se mezi ohrožené děti, na které by se sociálně-právní ochrana měla zaměřovat, řadí děti, u nichž je podezření, že na nich byl spáchán nějaký trestný čin. Povinností OSPOD je pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny, a to zejména z hlediska posouzení, zda se jedná o dítě uvedené v § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, a na základě tohoto vypracovávat individuální plán ochrany dítěte.<sup>63</sup>

OSPOD vypracoval IPOD až pět měsíců poté, co soud N. v návaznosti na podezření ze sexuálního zneužití umístil do zařízení A. Také s ohledem na to, že se v mezidobí situace v rodině vyvíjela, **považuji tento postup za nevhodný.** Domnívám se, že k vypracování IPOD mělo dojít neprodleně po umístění N. do zařízení A a následně měl být přehodnocen v prosinci 2014 (poté co OSPOD získal informace ze znaleckého posudku). Vypracování a vyhodnocování IPOD by

<sup>62</sup> V souladu s ustanovením § 5 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

<sup>63</sup> V souladu s § 10 odst. 3 písm. c) a d) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

mělo být procesem, nikoliv jednorázovým formálním úkonem.<sup>64</sup> V takovém případě totiž neslouží ani jedné straně (ani OSPOD ke strukturalizaci práce s klientem, ani rodičům, případně dalším zúčastněným stranám k jejich lepší orientaci ve vytyčených úkolech a cílech).

Zařízení má v souladu s § 42a odst. 1 písm. h) zákona o sociálně-právní ochraně dětí povinnost spolupracovat s rodinou dítěte a zajistit rodině další podpůrné služby v souladu s IPOD, který zpracoval OSPOD. K tomu, aby zařízení mohlo dostát své povinnosti, musí IPOD znát. OSPOD tedy musí zařízení s výstupy IPOD seznámit, zejména s těmi, které má zařízení po vzájemné domluvě zajistit či na kterých se má spolupodílet. **Tyto informace OSPOD zařízení v případě nezletilé N. nepředal.**

## C.8 Komunikace OSPOD se zařízením A

Šetřením jsem zjistila, že komunikace mezi pracovníky OSPOD a zařízením A byla z blíže nepopsaných důvodů vyhrocena. Napjaté profesní vztahy mohou nezřídká přerůst do osobní roviny. Domnívám se, že v takovém případě je nezbytné, aby klíčová pracovníce informovala své nadřízené a ti do vzniklé situace vstoupili ať již vyvoláním společné schůzky, změnou klíčové pracovníce, či převzetím případu.

## C.9 Případová konference

S ohledem na vyhrocenost komunikace mezi všemi stranami se domnívám, že **OSPOD pochybil**, pokud s uspořádáním případové konference čekal až do března 2015. Nadto jsem přesvědčena, že **závěry případové konference jsou formulovány nekonkrétně a neadresně**. Napříště proto doporučuji, aby OSPOD výstupy z případové konference zaznamenával podrobněji a věcněji. Z mé zkušenosti vyplývá, že je vhodnější vytyčený/é cíl/e rozdělit do dílčích a konkrétních výstupů, za jejichž splnění v určitém čase je vždy někdo odpovědný. Takto stanovené výstupy může OSPOD snadno využít také pro aktualizaci individuálního plánu ochrany dítěte.<sup>65</sup>

Na druhou stranu oceňuji, že OSPOD k vedení případové konference přizval nezávislého facilitátora, který případovou konferenci vedl.

## C.10 Vedení spisové dokumentace

Nad rámec námitek stěžovatele si dovoluji upozornit na to, že spisová dokumentace nezletilé je vedena poměrně nepřehledně. V dokumentaci nezřídká chybí přílohy odesílané společně s průvodními dopisy či e-maily, takže není vždy možné zjistit obsah vyjádření OSPOD.

---

<sup>64</sup> Viz Informace MSPV č. j. 2012/98382-21, ze dne 21. prosince 2012, k vybraným ustanovením zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 401/2012 Sb. k 21. prosinci 2012.

<sup>65</sup> V souladu s § 10 odst. 5 písm. c) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

## D - Závěry

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěla k přesvědčení, že se Úřad městské části Brno-Nový Lískovec **dopustil pochybení** spočívajícího v:

- nezákonném omezení styku N. s rodiči,
- nedostatečné reakci na závěry vyplývající ze znaleckého posudku,
- nepřijetí dostatečných opatření k obnovení a podpoře vztahu N. s otcem,
- nezprostředkování závěrů znaleckého posudku zařízení A,
- podání nedostatečných a nepřesných informací soudu,
- pozdním vypracování individuálního plánu ochrany dítěte,
- nedostatečné komunikaci sociální pracovnice úřadu s rodiči nezletilé a zařízení A,
- formulování nekonkrétních a neadresných závěrů případové konference.

I přesto, že se ještě před vydáním této zprávy o šetření podařilo poměry v rodině napravit, považuji pochybení orgánu sociálně-právní ochrany za závažná. Zprávu o šetření zasílám starostce Úřadu městské části Brno-Nový Lískovec a žádám ji, aby se v **zákoně lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě**. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli, matce nezletilé a vedoucí zařízení A.

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.  
veřejná ochránkyně práv  
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)